

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 76 (1195)

Субота, 21 верасня 1957 года

Цана 40 кап.

Сардэчныя братнія сустрэчы

17 верасня. Гэты дзень назаўсёды ўвайшоў у жыццё двух братніх народаў — украінскага і беларускага, як дзень усенароднага свята, дзень вызвалення заходніх абласцей Украіны і Беларусі ад паноўскага няволі. Не вынаходна менавіта ў гэты дзень і пачаўся тыдзень беларускай літаратуры на Украіне.

Шчыра, цёпла і сардэчна сустракае столькі старажытны Кіеў сваіх жаданых гасцей. На пляцоўцы аэрадрома апоўдні сабраліся сотні кіяўлян. Сюды прыйшлі старэйшыя украінскія пісьменнікі Мікола Бажан, Максім Рыльскі, Паўло Тычына і іх таварышам на пару, дзеячы культуры, прадстаўнікі партыйных і савецкіх арганізацый украінскай сталіцы, карэспандэнты газет.

У галізіну сорака пяць хвілін дзяні мінесі самалёт спыніўся на кіеўскім аэрадрома. З яго выходзяць беларускія пісьменнікі і паэты Мікола Аўрамчык, Антон Вяліч, Пятрусь Броўка, Анатоль Вялюгіна, Васіль Вітка, Міхаель Калачынскі, Кастусь Бірэнца, Уладзімір Корбан, Усевалод Браўчанка, Рыгор Няха, Пётр Панчанка, Пятро Прыходзька, Максім Танк, Янка Скрыган, Тарас Хадкевіч, Іван Шамякін, дзеячы мастацтва Савецкай Беларусі артысты М. Шуманскі, Л. Бражнік, Н. Нікеева, В. Буркоўскі, В. Юнчук, Е. Марозава. Кіеўляне цёпла сустракаюць дарогіх гасцей, уручаючы ім букеты жывых кветак, ад якіх, здаецца, пасвятляе хмуры, дажджывы дзень. Сябры па-братску абдымаюцца, палуюцца.

Госці і ўсе прысутныя падыходзяць да будынка аэрапорта. Перад мікрафонам выступае старшыня праўлення Сяюза пісьменнікаў Украіны паэт Мікола Бажан. Ён горада, ад усяго сэрца вітае беларускіх пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва з прыбыццём у слаўны горад Кіеў.

— Родныя, дарогія братні! — звяртаецца ён да гасцей. — Мы радуемся сустрэчы з вамі, як радуюцца браты, дзеці адной моцнай непарушнай самі, сустракаючыся ў сваім родным доме. Вітаем вас на нашай зямлі, на зямлі дружбы рускага, украінскага і беларускага народаў. Тыдзень беларускай літаратуры на Украіне, як і тыдзень украінскай літаратуры ў Беларусі, які праходзіць раўня, з'явіцца для нас сапраўдным святлом. Мы іпача бліжэй пазнаёміма з літаратурай таленавітага і гераічнага беларускага народа.

а вы больш уведаеце аб жыцці працоўных нашай рэспублікі, яе поспехах у мірнай працы. Жадаем вам, дарогія сябры самых радасных, хвалюючых і незабыўных сустрэч у дні тыдня, жадаем вам усёго найлепшага ў вашым жыцці і творчай працы.

Ад імя беларускай дэлегацыі выступілае старшыня праўлення Сяюза пісьменнікаў БССР Пятрусь Броўка.

Госці накіроўваюцца да машын. Разам з сябрамі — украінскімі пісьменнікамі і паэтамі яны едуць да гасцініцы «Україна». І хоць надвор'е па-ранейшаму хмурае, ідзе дождж, але на сэрцы ў кожнага свята і радасна ад цёплай, незабыўнай сустрэчы.

Вечарам у Кіеўскім дзяржаўным акадэмічным тэатры оперы і балету імя Т. Г. Шпільчыка сабраліся сотні кіяўлян. Вялікая глядзельная зала гэтага цудоўнага свята была перапоўнена. Працоўныя украінскай сталіцы — вучоныя, пісьменнікі, дзеячы культуры, рабочыя і работніцы, студэнты, прадстаўнікі партыйных і савецкіх арганізацый, воіны Савецкай Арміі прыйшлі сюды, як на ўрачыстае свята.

У прывітанні першы намеснік старшыні Савета Міністраў Украінскай ССР І. С. Сенин, сакратар ЦК КП Украіны С. В. Чарвоненка, міністр культуры УССР Р. В. Байчук, сакратар Кіеўскага гаркома партыі Г. Г. Шавель, госці, украінскія пісьменнікі А. Карнейчук, П. Тычына, М. Рыльскі, У. Сасюра, Л. Навічэнка, А. Малецька, Ю. Званіцкі, П. Панч, А. Галоўка, В. Васілюк, Ю. Смоціч і іншыя пісьменнікі — удзельнікі тыдня, дзеячы мастацтва Беларусі і Украіны.

Тыдзень беларускай літаратуры на Украіне ажыццявілае выдатны украінскі пісьменнік Олесь Ганчар. Ад імя ўсіх прысутных ён горада вітае беларускіх пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва з прыездом у сталіцу братняй Украіны. Прэмоўна гаворыць аб вялікай дружбе ўсіх савецкіх народаў, якая мацавалася і мужна пад сонцам Леніна, аб дружбе нашых шматнацыянальных савецкіх літаратур, якія багаты сваімі слаўнымі традыцыямі.

— Таварышы! — гаворыць Олесь Ганчар. — Сёння нам выпала вялікая радасць, — вітаць у сабе дарогіх гасцей, прадстаўнікоў літаратуры і мастацтва

беларускага народа. Мы сутракаемся з вамі ў дні, калі кініць усенародная творчая праца, у дні, калі народы нашы рыхтуюцца да вялікага свята — 40-й гадавіны Бастрычніка. У жываторнай атмасферы дружбы народаў аркай кветкай расквітнеў шматнацыянальнай савецкай літаратура, для якой так багата зрабілі прадстаўнікі таленавітага беларускага народа. Сярод украінскіх чытачоў, чытачоў усяго Савецкага Сяюза беларуская літаратура карыстаецца заслужанай любоўю, як цудоўны прыклад сапраўды народнай літаратуры, што здабыла агульнае прызнанне.

Дарогія нашы госці, паважаныя таварышы! З усёй сардэчнасцю вітаем вас на нашай дзяржаўнай зямлі. Хай радасны будзе вашы дні на Украіне.

Прысутныя горада вітаюць беларускіх пісьменнікаў, якія разам са сваімі сябрамі — украінскімі літаратурамі сустракаюцца сёння ў гэтай шматлюднай зале з працоўнымі Кіева.

Паэт Пятрусь Броўка ад імя беларускіх пісьменнікаў і ўсёго беларускага народа горада вітае і дзякуе працоўным Кіева і ўсёй Украіны за запрашэнне, за гасцінны прыём.

— Мы прыехалі да вас з вялікай любоўю ў сэрцы, як друг да друга, як брат да брата, і прывезлі вам шчырае, падымае прымітанне ад беларускага народа, які шчыра любіць, ганарыцца сваім родным братам, — украінскім народам. Нас адна моцная непарушная дружба. А што можа быць даражэй і вышэй светлага пацукі гэтай братняй дружбы!

Далей Пятрусь Броўка падрабязна спыняецца на становішчы беларускай літаратуры, гаворыць аб новых творах, якія напісалі пісьменнікі ад саракагоддзя Вялікага Бастрычніка, аб поспехах працоўных нашай рэспублікі ў мірнай стваральнай працы.

Азім за адным па трыбуну выходзяць беларускія і украінскія пісьменнікі. Прысутныя цёпла, гарачымі аналізаванымі сустрэлі выступленні беларускіх паэтаў Пятруся Броўкі, Пімена Панчанкі, Анатоль Вялюгіна, Васіля Віткі, Кастуся Бірэнкі, Міхаеля Калачынскага, Пятра Прыходзькі, Рыгора Няха, Міколы Аўрамчыка, Антона Вяліча, Уладзіміра Корбана, Максіма Танка, якія прачыталі свае вершы, прысвечаныя братняй Украіне, дзедзе нашых народаў.

З вялікай увагай госці і працоўныя украінскай сталіцы саудалі выступленні Олеса Ганчара, Паўла Тычыны, Максіма Рыльскага, Уладзіміра Сасюры, Андрэя Малецькі, Леаніда Перамайскага, Міколы Нагібіяна, Тэрона Масенкі, якія прачыталі вершы беларускіх паэтаў у перакладзе на украінскую мову, а таксама свае творы, прысвечаныя роднай сястры — Беларусі. Вялікі літаратурны вечар скончыўся цудоўным двухгадзінным канцэртам, у якім прынялі ўдзел украінскія і беларускія артысты.

На другі дзень беларускія пісьменнікі сустракаюцца з рабочымі завода «Большыя» навуковымі работнікамі і студэнтамі Кіеўскага дзяржаўнага ўніверсітэта, Акадэміі навуў УССР, а затым, падзеленыя на чатыры групы, разам з украінскімі літаратурамі паехалі па абласцях і раёнах Украіны.

У Міністэрстве культуры БССР

Калегія Міністэрства культуры БССР на сваім пасяджэнні разгледзела і зацвердзіла тэматычны план рэдакцыйнай падрыхтоўкі да выдання літаратуры Дзяржаўным выдавецтвам Беларусі на 1958 год.

Планам прадугледжана выдана ў 1959 годзе звыш 230 назваў кніг палітычнай, сельскагаспадарчай, мастацкай і навукова-тэхнічнай літаратуры.

З кніг беларускіх пісьменнікаў будуць выданы асобныя зборы твораў, выбрана беларускія казкі ў зборку Е. Раманава, народныя песні, зборнік П. Шэйнама, і інш.

У перакладзе на беларускую мову выйдзе ў свет шматлікія кнігі пісьменнікаў брацкай рэспублікі і краі народнай дзяржавы. Сярод іх: раманы Айбэка «Навага», Г. Цэрэтлі «Першы крок», байкі С. Алейніка, аповяданні Ю. Жамайта, творы В. Брэдыя, Мао Дуна і інш.

У перакладзе на рускую мову будуць выданы творы асобных беларускіх пісьменнікаў.

Калегія таксама заслухала і абмеркавала пытанне аб стане паказу сельскагаспадарчых кінофільмаў у калгасах Гродзенскай вобласці. Было адзначана, што органы кінофікацыі і пракату гэтую работу за апошні час праводзілі недавальна. У Ваўкавыскім, Васільшчынскім, Слоніцкім, Мастоўскім і разлі іншых раёнаў аддзельныя культуры не здолелі заключыць дагаворы з калгасамі. У выніку гэтага паказ сельскагаспадарчых фільмаў на працягу першага палгоддзя праводзіўся надзвычай дрэнна. За гэты перыяд у калгасах вобласці было арганізавана 357 сеансаў сельскагаспадарчых фільмаў замест прадугледжаных 2.500 сеансаў.

Цяпер пры садзненні мясцовых партыйных і савецкіх органаў са значнай част-

«ЛАСКАВО ПРОСИМО, ДОРОГІ СЯБРИ!»

Пасля незабыўных чарвенскіх дзён, калі ў Беларусі з надзвычайным удзелам праходзіў тыдзень украінскай літаратуры, украінскія браты сардэчна сустракаюць беларускіх пісьменнікаў. У гэтых часопісах з'явілася новая рубрыка «Да тыдня беларускай літаратуры». Выдатны падзеі ў культурным жыцці двух рэспублік прысвечаны перадавы артыкулы, падборкі лепшых твораў беларускіх пісьменнікаў у украінскіх і рускіх перакладах, нарысы пра Беларусь, крытычныя артыкулы пра сувязі братніх літаратур.

Часопіс «Дніпро» лічыць у ліпеніскім нумары пазнаёміць сваіх чытачоў з аповесцю І. Шамякіна «Непаўторная вясна» і з вершам М. Танка і П. Броўкі. «Украінскія чытачы, асабліва моладзь, — піша часопіс, — ведаюць і любяць прыгожую, багату талентамі беларускую літаратуру, яе цудоўных майстроў, патхнёных песняроў свайго народа. І ад шчырага сэрца, як чаканым гасцям, мы гаворым беларускім пісьменнікам, якія прыязджаюць да нас на Украіну: «Ласкава просімо, дарогі сябры!» У вераснёўскім нумары асабліва багата прадстаўлена паэзія. Часопіс друкуе вершы паэтаў А. Кулашова, П. Глебкі, А. Вялюгіна, А. Астроўкі, В. Віткі, А. Алесандравіча, А. Русака, Р. Няха, А. Вольскага, А. Званіка ў перакладах П. Тычыны, П. Варанька, І. Ганчарыні, Е. Даламана і іншых украінскіх паэтаў. Змяшчаны таксама два аповяданні А. Асіпенкі і І. Грамовіча з сучаснага жыцця і аповесць Аляксея Булавоўскага «Да ўсходу сонца» прысвечаная украінскай разведчыцы С. В. Такароўскай.

У «Вітчизне» надрукаваны творы М. Чарота, М. Лынькова, Ул. Шахаўна. У раздзеле крытыкі Галіна Вігурская расказвае пра беларуска-украінскія літаратурныя сувязі.

Аповяданні А. Кулакоўскага, І. Науменкі, вершы А. Званіка і М. Лужаніна, а таксама падборку сатырычных і гумарыстычных вершаў Я. Купалы, Ул. Корбана, М. Скрынкі, К. Цвірэ і іншых друкуе «Савецкага Украіна». У нарысе «У сястры

Навіны эстрады

У калгасі і раённых цэнтры рэспублікі выехала брыгада Белдзяржэстрады. У яе складзе выканаўца беларускіх вершаваных фальклораў З. Сясева, вакальнае трыя Сяісёр Логінавіч і асілак В. Чуб.

Ансамбль аперэты прыступіў да работы над спектаклем «Алаўская даліна». Лібрэта артыста эстрады Н. Зорына па п'есе К. Губарчыка і І. Дорскага. Музыку Ю. Бельзашка. Ставіць спектакль рэжысёр С. Гурыч.

Эстрадная брыгада пад кіраўніцтвам Г. Дзідэні, якая была на гастролях у гарадах Лівні і Латвіі, выехала на Украіну. Першыя выступленні брыгады адбудуцца ў Кіеве.

На пасяджэнні мастацкага савета Белдзяржэстрады абмеркавана праграма канцэрта, прысвечанага 40-й гадавіне Бастрычніка. У абмеркаванні прынялі ўдзел В. Мальцова, Н. Зорына, О. Спітоўская, І. Кагановіч і інш.

Аб чым гаворыць першая правёрка

Камісія па агляду культуры-асветных устаноў Заслаўскага раёна вырашыла спачатку правесці работу слабішых устаноў культуры. Гэта дае магчымасць не толькі выявіць недахопы, але і выправіць іх да канца агляду. Правёрка ідзе па двух маршрутах. На сённяшні дзень камісія пазнаёмілася з работай больш дзесяці хатчытальняў, сельскіх і калгасных бібліятэк, клубаў. Да 25 верасня мяркуецца закончыць першую правёрку, а затым працягнуць, як праходзіць ліквідацыя выяўленых недахопаў. Толькі пасля гэтага будуць падвядзены канчатковыя вынікі агляду.

Такі метад правёркі дае станоўчыя вынікі.

Помесяца назад камісія адзначыла, што Траскоўская хата-чытальня мала ўвагі надае нагляднай агітацыі. Ды і та, што ёсць, не адпавядае надзённым задачам. Кніжны фонд тут не прыведзены ў парадак. Зусім адсутнічае шафская дапамога бібліятэкам калгасаў імя Калініна і імя Чкалава. Цяпер загадчыца хатчытальні Г. Стрэмко разам са сваімі актывістамі вырашыла гэтае недахоп. На сценах выявіліся плакаты, дыяграмы, якія расказваюць аб жыцці і задачах мясцовай арцелі, прыводзяць у парадак кнігі, наладжваюцца сувязі з калгаснымі бібліятэкамі.

Пасляхова ідзе ліквідацыя выяўленых недахопаў і ў другіх устаноў культуры. Значна цяжэй будзе гэта зрабіць загадчыні Слабадскага сельскага клуба тав. Лось. Да канца агляду засталася мала часу, а непадалак у рабоце клуба шмат. Тут не толькі бедная наглядная агітацыя, але і слабая выдзена лекцыйная прапаганда, мастацкая самадзейнасць лічы не набыла масавага характару. Канцэрты ў выкананні самадзейных артыстаў клуба праводзяцца толькі ў дні вялікіх святаў. Не наладжана і такая простая справа, як выпуск святавых газет. Праўда, у клубе янаўдана дэмастраваць азім нумар такой газеты, але ён быў вышпучаны на экран на ініцыятыве кінемеханіка Л. Койшына. Усе гэтыя недахопы ў рабоце клуба тамачацца тым, што тав. Лось старалася зрабіць усё сама і зусім не імкнулася, каб падарыць зольны актыў, які-б дапамагаў ёй у працы.

Шчыраўскі сельскі клуб не ў лепшых умовах, чым Слабадскі. Яшчэ вясною гэта года яго праца нічым не радала калгаснікаў. Быў тут азім харавы гурток, ды і ў тым налічвалася толькі восем чалавек, слабы працавалі агітатары, насянены друг. А за час падрыхтоўкі да агляду гэты клуб выйшаў у лідэраў. У чатыры разы вырас хор. Шмат новых песень разучылі яго ўдзельнікі. Створаны драматычны і танцавальны гурткі. Самадзейныя артысты за лета набылі ў канцэртах і ў многіх сельскагаспадарчых арцелях. Яны ўжо два разы выступалі перад працоўнымі раённага цэнтра. Загадчыца клуба Соф'я Свардзіна смела шукае новыя формы культуры-масавай работы. Яна арганізавала гурток мастацкай вышпукі, у якім займаецца шмат калгасніц.

Падрыхтоўка да агляду дапамагла добраўпарадкаваць многія ўстановы культуры. Раней раённая бібліятэка знаходзілася ў непрамысловай для работы памяшканні. Зімой тут было холадна, і ў цяжкіх умовах толькі абмяняць кнігі. Цяпер бібліятэка пераведзена ў новае памяшканне, дзе можна праводзіць вялікую работу з чытачом. Расшырана чытальня зала і дзіцячый бібліятэкі, якая сёння ідзе ў ліку перадавых бібліятэк вобласці. Воклад будынка раёна па-сапраўднаму не падрыхтавалася да

сельскага клуба вясной праведзена азеленне: пасаджаны дэкаратыўныя і фруктовыя дрэвы, рабыты клубы і дарожкі. Новы будынак Рагаўскай сельскай бібліятэкі будзе здадзены ў эксплуатацыю да канца саракагоддзя Вялікага Бастрычніка. Капітальны рамонт памяшкання правёў Сёмкаўтароўскі сельскі клуб. На сённяшні дзень амаль усе ўстановы культуры поўнацэнна забяспечаны палівам.

Некаторым клубам і бібліятэкам у перыяд падрыхтоўкі да агляду значную дапамогу аказалі сельскагаспадарчы арцелі. Так, напрыклад, праўдзена калгаса імя Тальмана (старшыня тав. Марголін) са сродкаў культурнага таварыства Загарынскай хатчытальні тэлевізар, шафы, былі зроблены кніжныя паліцы. Калгас імя Жданова (старшыня тав. Грачынскі) купіў для Візанскай хатчытальні тэлевізар, зрабіў стэлы, лаўкі і дапамог нарыхтаваць і вывесці паліва. Праўдзены гэтых сельскагаспадарчых арцеляў зацікалены ў сувязях і змястоўным адпачынку сваіх хлабаробаў.

Не бліжэйшая па калгас імя Жданова і сельскагаспадарчая арцель «Праўда», але тут нама свайго клуба, і яго не абраўдана будаваць. Азімне месца, дзе могуць адпачыць калгаснікі пасля працы, гэта Страсельскі сельскі клуб. Азім калгас нічым не хоча дапамагчы клубу.

— Гэта дзяржаўная ўстанова. Пахай ёй дзяржава і дапамагае, — разважае старшыня праўлення тав. Гербет.

З году ў год аддавае будаўніцтва клубу і калгас-мільянер імя Карла Маркса.

— Яшчэ з годзік з клубам пакачай, — суняе хлабаробаў старшыня арцелі тав. Рузаў.

А калгаснікі тым часам не маюць дзе паглядзець кінокарціну, канцэрт і іншыя культуры-масавыя мерапрыемствы.

Зусім забыты засталіся былыя калгасныя клубы ў вёсках Казекава, Рагава, Скарновічы, якія знаходзіцца на тэрыторыі новага саўтаса «Рагаўскі». Памяшканні гэтых клубаў ніколі не зачыняюцца, туды свабодна заходзяць куры і даюць свае «канцэрты», вокны выбітыя, сцены абшарпаныя. За клубы нічо не аддавае. Вясной гэтага года моладзь і босмамоўцы саўтаса вырашылі сваімі сіламі пабудавана працюрны клуб у вёсцы Угляны. Быў нарыхтаваны і вывезены лес. Толькі дырэктар саўтаса тав. Молахаву не спадабалася ініцыятыва моладзых работчы. І ён азім загад, каб нарыхтаваны для клуба леса-матэрыял забраць на іншы будынак.

Права на званне лепшай культуравустаноў аспрабуюць не толькі дзяржаўныя ўстановы культуры, але і калгасныя бібліятэкі. Азім, нажалі, ў адна з дванадцяті калгасных бібліятэк Заслаўскага раёна па-сапраўднаму не падрыхтавалася да

гэтага агляду. Амаль усюды дрэнна захоўвацца кніжны фонд, але выдзена работа, каб павялічыць лік чытачоў. Загадчыца бібліятэкі ў большасці выпадках падабрала людзей, якія не маюць нават і самі-гадавай адукацыі.

У кніжным фондзе бібліятэкі калгаса імя Чкалава налічваецца звыш 1300 тавоў. Гэтыя кнігі даручаны чалавеку, які не можа адрозніць мастацкай літаратуры ад палітычнай. Тут з мінулага года не праводзілася перааргістравання чытачоў. Літаратура запіслена, інвентарная кніга не праціравана і не заверана пятачкай калгаса.

Большасць калгасных бібліятэк мае пэўныя кніжныя фонды, але праўдзены не выкарыстоўваюць сродкі культурнага фонду для набыцця новай літаратуры.

Уважліва ставіцца да сваіх бібліятэк праўдзена калгаса імя Панамарэнікі. Для паслуг хлабаробаў калгас купіў у гэтым годзе тэлевізар, набыў многа літаратуры. Новымі кнігамі папоўніла сваю бібліятэку і праўдзена сельскагаспадарчай арцелі імя Тальмана. Азім і ў гэтых бібліятэках яшчэ далёка не ўсе калгаснікі азімваюцца чытачамі.

Першая правёрка паказала, што калі дзяржаўны ўстанавы культуры Заслаўскага раёна за час падрыхтоўкі да агляду зрабілі многае ў параўнанні з тым, што было, дык гэтага не гэтага аказвае аб калгасных клубах і бібліятэках.

— Нашы ўстановы культуры возьмуць сапраўднае шэфства над кожнай калгаснай бібліятэкай і клубам і дапамогуць ім у рабоце, — заявіла загадчыца раённага аддзела культуры Міхаіл Сцяпанавіч Калантай. — Але як уздзейнічаць на тых старшын калгасаў, якія зусім не клопацца аб культурным адпачынку сваіх хлабаробаў? Згодна статуту два працюрны ўсіх даходаў калгаса павінны адлічваць у культурна, але гэтыя сродкі, на вялікі жаль, у большасці арцеляў выкарыстоўваюцца не па прызначэнню.

Гэтае пытанне хвалюе многіх раённых і сельскіх работнікаў культуры.

А. МАХНАЧ.

Найлепша перад працоўнымі горада Ліма гасцінца адчыніліся азім новага кінатэатра «Кастрычнік». У кінатэатры глядзельная зала на 350 месцаў, прастронна і светлае фойе, буфет. Перад пачаткам кіносеанса можна пачытаць свежую газету або часопіс. Сцены фойе ўпрыгожваюць фотавітрыны: «Дзясяціны навукі, тэхнікі, прамысловасці і сельскай гаспадаркі за 40 год Савецкай ўлады» і «Навіны кіно». На азімку: новы кінатэатр «Кастрычнік» у горадзе Лізе. Фото В. Сарокі.

Без ініцыятывы

Кожны вечар, а ў нядзелю і днём, у Ласкоўскай раёна Дом культуры абіраюць працоўныя горада. Але, апрача танцаў і кіно, тут амаль нічога іншага не ўбачыш. Фільм дэманструюцца надзвычай дрэнна: то гук слабы, што нічога не разбярэш, то святло цямянае. Так здараецца часта.

Мяркуецца, што пры раённым Доме культуры павінны працаваць гурткі ма-

стацкай самадзейнасці. У аб'явах, якія вывешваюцца тут кожны год, гаворыцца, што можна запісацца ў харавы, танцавальны, драматычны, музычны і іншы гурткі. Трэба адзначыць, што ў горадзе шмат зольных моладзі, якая жадае прымаць удзел у мастацкай самадзейнасці. Але з ёю мала праводзіць работы. Больш смелыя прыходзяць у Дом культуры самі, аднак належнай увагі і кваліфікаванай дапа-

могі яны не атрымліваюць. Таму гурткі сталі малалікімі, і дзейнасць іх аслабла. Асабліва гэта заўважана ў апошні час.

Мастацкі кіраўнік І. Лістападаў неурэсана ставіцца да сваіх абавязкаў. Ён часта спыняецца на рэпетыцыі, п'януе.

У гэтых адносінах больш вытрыманым інструктар Дома культуры Яфім Булкін. Ён лічыцца ў горадзе самадзейным актёрам, і таму даручылі яму кіраваць драматычным гуртком. Але для паставі на сцэне ён выбірае звычайна невялікі аднаактавыя камедыі або п'есы пераважна сатырычнага зместу. Але калі кожны раз ставіцца глядача творами сатырычнага жанру, дык і яны надукуаць. Глядач жадае ўбачыць на сваёй сцэне і спектаклі па многаактавых п'есах. У прыватнасці, вярта больш звяртаць увагі на нашу беларускую драматыку.

Сур'езнага папроку заслугоўвае раённае аддзяленне Таварыства на распаўсюджванню палітычных і навуковых вельд. На працягу лета ў Доме культуры вельд рэдка чыталіся лекцыі і даклады. Але згодна таву са суботах і нядзелю бываюць танцы. А хіба моладзь аднымі танцаўкамі зацікавіць?

Трэба звярнуць увагу і на работу раённай бібліятэкі, якая ў свой час атрымала званне «Лепшая бібліятэка рэспублікі». На першы погляд, здаецца, усё тут добра — чысіня, утульнасць. Але не адны толькі чысіня, утульнасць і фарбы павінны прыцягваць у бібліятэку чытача, а і змест работы ў ёй. Гэта гаўдэнае. Запісаць і выдаць кнігу — не пажка. А між тым імяна да гэтага цяпер зводзіцца ўся работа ў бібліятэцы. Апошняя канферэнцыя чытачоў па брашуры аб вырочанні будынка адбылася тут у красавіку. А ў гэты ў багучым годзе праведзена толькі дзве. Не арганізавана чытанні змястоўных кніг, вечары, дыспуты і гурткі на літаратурныя тэмы!

Найлепша зашла гаворка аб тым, каб арганізаваць у бібліятэцы літаратурны гурток. У яго меркавалі запісацца таварышы, якія сапраўды свае сілы ў літаратуры, а таксама найбольш актыўныя чытачы. Яны жадалі прымаць актыўны ўдзел у падрыхтоўцы канферэнцый, літаратурных вечароў, прапагандаваць навіны беларускай і рускай паэзіі, драматыкі, крытыкі, прозы і г. д. Але гэтую прапанову работнікі бібліятэкі не падтрымалі.

— Нам нічо не даваў такіх указанняў, — сказала бібліятэкарка тав. Вялічэвіч.

Пятрусь БРОУКА

ВЕРШЫ АБ УКРАЌНЕ

Для цябе мая песня...

Для цябе мая песня, паўна, будзе не новай,
Хто не славіў Дняпро і шырокі, і сіні,
Хто не дае мне спакою ўсхваляваныя слова,
Гэтым словам вітаю я цябе, Украіна!

Каб убачыць цябе—жыў такою я думай,
Я дзярду да цябе гэтак шчыра імкнуўся,
Каб хоць крыху данесці твае песні і думы,
Як ты ў сэрцы жыўшэ ў маёй Беларусі.

Як прыйшла ў Беларусь, я не помню, калі ты,
Толькі знаю адно, што з далёкага часу
Ты з'явілася з хлебам, быццам сонцам налітым,
Ты ў хатню прыйшла з дзіўнай песняй Тараса.

Часта ў шлях ты з сабой Беларусь заклікала,
Звала нас, як братаў, пазабываю ад пана,
Ад бяды, ад жуды, ад шляхецкай навалы
Ратавала ты нас пад сцягамі Багдана.

Колькі бою з табой мы насмерць прастаялі,
Пакуль наша воля на век не ўзнялася,

Заўжды разам з табой кайданы мы ірвалі—
І варажыя кроў аж ракою лілася.

Мір на нашай зямлі. Нашы ў працы героі,
Мы жывем, мы ідем, мы расцям неспушнана,
Мы сгонілі з табой пад адзінай зорай,
Дык чалам-жа табе, дарагая Украіна!

Як-жа ты багата!

Украіна,
Украіна,
Як-жа ты багата!
У цябе, што мора, вочы
І шаюм Карпатаў.

Стан твой гонкі,
Стан прыгожы —
Топалем дзядзца,
Гарачой агнёў Данбаса
Украіны сэрца.

Ты прастарамі сваімі
У золата прыбраны,
Срэбнай стужкаю
Дняпроўскай
Ты надпаясана.

Слаўна ты
На цоным свеце
Песняй саўдзінай...
Як-жа добра быць тваімі
І дачкой і сынам!

С я б р а м

Вялікаму генію наша хвала,
Ягонае слова на свет прашугала,
Да Коласа з Канева песня прыйшла,
І з Канева песня прыйшла да Купалы.

Высока-высока ўзнялася гара,
Што срэбра, дзянпроўскай хвалі прад ёю —
І мы з невычэрпных крыніц казбара
Чало асвятляем жывою вадою.

Дняпро несутрымна пылые і пылые,
Ніхто гэтай дужае плыні не спыніць,

Будзь слаўны навекі

З табой, Украіна,
З табой мае думы.
Я з радасным сэрцам стаю прад табою.
Напэўна-б, зачав ад нудоты і суму,
Калі-б я не ведаў краіны такое.

Краіна стэпоў
Неабсяжных, багатых,
З якімі гамоняць гаі і дубровы.
Злаецца, як гусі, бялюткія хаты
Памывуць па зялёных азёрачх віншэвях.

Шпашіца, як мора,
На полі ўладарыць,
Бахчамі, бахчамі спавіты дарогі,
Па стэпах сламеньнікаў ззяшчэ жары,
Таполі, як свечкі, да неба самога.

Агі Запарожжа,
Агі Днепрагэра,
А Чорнае мора, а горы Карпатаў,
А Кіеў і Харкаў, а Львоў і Одеса,
Не так ужо лепшага ў свеце багата.

Што горад, дык волат,
Што казка, прырода,

Мы чуюм, як слова Тараса жыве —
У вашых напевах, сябры з Украіны!

У іх-жа з народам дарога адна,
У радасці-шчасці і ў доце навалы,
То ўдараць магутна, як гул перуна,
То граюць пшчотна, як струны цымбалаў.

То раптам паўстануць у бязліны мар,
Прамчання далёка-далёка над светам,
То бліснуць маланкай, то ўспыхнуць, як
жар...

Дык дзякуй вам, дзякуй за песню, паэты!

А неба бяздоннае сіняе нішчы...

Адно толькі думы і сэрца народа
За ўсё гэта вышай, за ўсё гэта вышай!

Ен з намі і сэрцам

І думай адзінай

З'єднала нас поле і рукі і рэкі...

Дык будзь-жа, наш братні народ Украіны,

Будзь слаўны навекі, будзь слаўны

Хлопцы-каўпакоўцы

П. Вараньку.

Ходзіць песня на Палесці,
Ходзіць песня хваляючы...
Разам хлопцы-каўпакоўцы
З намі ваявалі.

3-пад Луціўца, 3-пад Палтавы,
Ажно 3-пад Лімана —
Смуглаватрыма такіх
З чорнымі чубамі,
Сябравалі, гаравалі,
Ды жылі мы ладна,
За совецкую Радзіму
Біясы няшчадна.

Шанкі ў стужках у чырвоных,
У гранатах грудзі,
Зносны вораг нашай дружбы
Доўга не забудзе!
Білі раз іх, білі два іх,
Білі моцна тройчы,
Вы запалі нам у сэрцы,
Хлопцы-каўпакоўцы.

У баю армі-героі,
І на гульні хваты,
Памінаюць каўпакоўцаў
Нашым дзвучыць.

А няпер вы, ці прыстаілі,
Ші ўжо снег у скронях,
Што вас хлопцы, на Палесці
Не чуялі сгоняць?

Вас чакалі мы заўсёды,
Стоя накрыты ў хале,
Да нас хлопцы-каўпакоўцы,
У госці прыязджайце!

Янка ЖУРБА

НІКОЛІ НЕ ЗАБУДУ...

Ніколі не забуду час той шчасны,
Калі змыліла мне ўсімхінуся лёс:
У сонечную братнюю Украіну
Мяне ён, бы на крылах, перанёс.
Я палюбіў цябе, край украінскі,
За слядом музыкі бандур тваіх,
За харавымі паэзіі Шаўчэнка,
Што шэпчаць і старых і маладых.
Люблю красу тваіх садоў шматлікіх,
Калі прыбраны ў белыя яны шпалі.

Твае люблю я месечныя ночы
І яснась зор, што сьвечыць над табой.
Люблю прастору тваёй зямлі ўрадлівай,
Імклівы бег магутнага Дняпра
І мілагучнась мовы украінскай,
Што так гучыць званчай ад серабра.
Сагонія дзень і радасны і шчасны:
З братамі украінскімі я зноў.
Дзень гэты братняй дружбай квітнее,
І ў нашых сэрцах — радасць і любоў.

Ніколі не забуду час той шчасны,
Калі змыліла мне ўсімхінуся лёс:
У сонечную братнюю Украіну
Мяне ён, бы на крылах, перанёс.
Я палюбіў цябе, край украінскі,
За слядом музыкі бандур тваіх,
За харавымі паэзіі Шаўчэнка,
Што шэпчаць і старых і маладых.
Люблю красу тваіх садоў шматлікіх,
Калі прыбраны ў белыя яны шпалі.

Мастакі Беларусі—насустрэч саракагоддзю Кастрычніка. На адмыку: новая работа М. Манасона «На палі».

Нядбайныя гандлёвыя работнікі

— У вас ёсць апошнія выданні твораў
беларускіх пісьменнікаў або што-небудзь
з дзіцячай літаратуры?—звярнуўся да
прадцы мужчына сярэдніх год у чорным
камбінезоне.

— Нічога новага няма. А тое, што
ёсць, вы ўжо купілі, зладца.—адказала
прадцышчыня кніг.

Мы разгаварыліся з пакупніком. Гэта
быў перадавы трактарыст Вільчанскай
МТС Федар Лук'янаў. Свой вольны час ён
любіць правесці за кнігай. Механізатар
выпісае часопісы «Вожык», «Работніца і
Сялянца», газету «Калгасная прада»,
У асабістай бібліятэцы Ф. Лук'янава ёсць
многа тэхнічнай і сельскагаспадарчай лі-
таратуры, а таксама шматлікія творы рускіх
і беларускіх пісьменнікаў. Большасць
гэтай літаратуры трактарыст набыў у Сі-
лавасіўскім сельмагу. Ён тут самы лепшы
пакупнік літаратуры. Восі і сёння
Ф. Лук'янаў зайшоў сюды, каб набыць
для сваёй бібліятэкі новыя кнігі. Але да-
рама.

У сельмагу часта купляюць мастацкую
літаратуру калгаснікі сельскагаспадарчай
арцелі «Радзіца» і масовыя інтэлігенцыя,
вучні. Але нярэдка пакупнікі выходзяць
адтуль, не набыўшы ніводнай кнігі. За-
гадчы сельмага Піна Арлова расказаў:

— Былі за ўсё пакупнікі цікаваця
дзіцячай літаратуры і навінкамі. А гэтыя
кніжкі нам завозіць вельмі рэдка. Восі і
сёння мы маем толькі дзве дзіцячыя кніж-
кі, а ўсёго мастацкай літаратуры рублёў
на 500. Вядома, гэта мала для такога вя-
лікага населенага пункта, які ўсёка Сіла-
вавічы.

Не дашы справы з гандлем кнігамі і ў
сельмагу вёскі Базымаўка. Тут можна
знайсці толькі некалькі кніг аб выроч-
панні сельскагаспадарчых культур, старыя
падручнікі для сярэдняй школы і поў-
дзсятка кніг мастацкай літаратуры.

Побач з сельмагам знаходзіцца Казі-
маўскае МТС. Гандлёвыя работнікі не ўлі-
ваюць гэтай. На кніжнай паліцы механі-
затары не ўбачаць ніводнага дапаможніка
па рамонту і выкарыстанню сельскагаспа-
дарчай тэхнікі.

Дзіўна тое, што ў магазіне няма нівод-
най кніжкі беларускіх пісьменнікаў.

У сельмагу № 4 Казімаўскага сельма-
гу, які знаходзіцца на тэрыторыі перадавога
калгаса «Комінтэрн», ёсць толькі некалькі
экземпляраў рамана І. Гурскага «У аг-
ні», выбраныя творы Яні Купалы 1947
года выдання, выбраныя вершы М. Танка
і «Пачатак дружбы» Т. Хадкевіча. Восі і
ёсць, што можна знайсці на кніжных палі-
цах і на складзе гэтага сельмага.

Амаль у ўсіх сельмагах раёна для кніг
адвоззіцца адна-дзве паліцы, ды і то для
школьных падручнікаў. Астатняя літарату-
ра звальняецца пад прылажкам або на
складах. Вядома, пакупнікі не бачаць і не
могуць ведаць, якія кніжкі ёсць у про-
дажы. Работнікі сельмагу, загадчы сельма-
гаў і таваразнаўца райспажыўсаюза па
гандлю кнігамі тав. Ліпкі не вывучаюць
папулярныя сельскія пакупнікі. Літаратура на
сядо завозіцца без уліку патрабавання
чытачоў.

На складзе райспажыўсаюза залежваецца
выяваць колькасць кніг на беларускай
мове, у той час як у сельмагах раёна
рэдка дзе можна набыць творы беларускіх
пісьменнікаў.

М. НАЗАРОВІЧ.

Магілёўскі раён.

Новы фільм

Міністэрства культуры БССР прыняло
закончаны на студыі «Беларусьфільм» но-
вы мастацкі фільм «Нашы суседзі».

«Нашы суседзі» — лірычная кінакамедыя,
якая расказвае аб простых совецкіх люд-
зях, іх жыцці, працы і каханні.

У асноўных ролях адзначыліся наро-
дныя артысты СССР Г. Глебаў (загад-
чык ашчэдаў і касы Шпакоўскі) і
Л. Ржыцкая (бабка Сушкова), народныя
артысты РСФСР О. Вікланд (жонка Шпа-
коўскага Людміла Паўлаўна) і К. Са-
рокін (малодшы Мурашка), артыстка рускага
тэатра Іма Горкага Г. Краўчанка (жонка
Мурашкі Палаша) і інш.

Сцэнарый В. Сенеда і М. Антоненкава.
Рэжысёр-пастаноўчык С. Спашоў. Апер-
атар А. Булінскі, кампазітар Б. Макра-
саў, мастак Е. Гавкін.

У бліжэйшы час фільм выходзіць на эк-
раны рэспублікі.

З народам і для народа

З адкрытага партыйнага сходу беларускіх кампазітараў

Прайшоў час летняга адпачынку, час
творчых пасадак нашых кампазітараў у
пошуках новых матэрыялаў і там для сва-
іх музычных твораў. І вось стваральнікі
сучаснай беларускай музыкі зноў у поў-
ны зборы. Летам большасць з іх не столькі
адпачывала, як настойліва працавала
над арыгінальнымі опернымі і вакальна-
сімфанічнымі творами, заканчвала новыя
інструментальныя п'есы і харавыя песні ў
гонар слаўнага юбілея Савецкай улады.

Вынікам летняй работы па падрыхтоўцы
да 40-годдзя Кастрычніка і ў сувязі з вы-
ступленнямі Н. С. Хрушова і ў гэты прысе-
чаны 18 верасня адкрыты партыйны сход
у Саюзе кампазітараў БССР.

У дакладзе старшыні праўлення саюза
Я. Цікоцкага і ў выступленнях кампазі-
тараў Ул. Алоўнікава, Г. Анчыкава і дру-
гіх гаварылася аб тым, які жыць, гар-
чы водку выклікаў партыйны дакумент
«За свабодную сувязь літаратуры і мастацтва
з жыццём народа» ў асяроддзі беларускіх
музыкантаў. Адкрыта, ад душы сказаў
Ул. Алоўнікаў:

— Мы ідзем у нагу з жыццём. Песня
звязаны з патрабамі і пошгам роднага
народа, і наша творчасць — на правільных
паліцах, на партыйных пазіцыях.

З усяго дакладнага беларускімі кам-
пазітарамі толькі за апошні час наглядна
відаць, што ім блізка тэмпы сучаснасці; і
аўтары новых сімфоній, кантат і песень
услаўляюць працу совецкіх людзей, іх ге-
раічныя намаганні ў барацьбе за мір і
дружбу на зямлі. Такімі творамі з'яўля-
юцца новыя кантаты «Сорак год» М. Ала-
дава і «Лёсны дарогі» Ю. Семанкі, пры-
свячаныя саракагоддзю Кастрычніка, толь-
кі што закончаны опера «Вечер з Уско-
ду» А. Туранкова і пятая сімфонія Р. Пук-
ста, відэальны канцэрт Д. Камінскага і
фартэп'яны канцэрт Э. Тымранд, у якім
услаўляецца польска-савецкая дружба, і
многія іншыя. Калі гаварыць пра іх у цэ-
лым, дык гэта лепшы адказ кампазітараў
рэспублікі на заклік партыі ствараць му-
зыку, глыбокую па сваёму зместу, дастой-
ную нашай сучаснасці.

І як дарэчы і свесчосавым з'явілася
праслухоўванне і абмеркаванне на гэтым
жэне партыйным сходзе інструментальных
п'ес М. Аладава і вакальнага цыкла аб
Леніне маладога кампазітара Я. Дзягцяры-
ча. Можна ў каго-небудзь закрасіць сум-
ненне: «Як-жа так, партыйны сход і рап-
там на ім абмяркоўваецца музыка?» У
тым і справа, што гэта арганічна і непа-
рыўна было звязана адно з другім: самі
новыя творы М. Аладава і Я. Дзягцяры-
ча лепшы за ўсіх словы гаварылі аб служ-
ні кампазітараў сваёму народу і песняй

сваёй іх з жыццём, да чаго і заклікае
Н. С. Хрушчоў.

Усе прысутныя асабліва былі рады за
Дзягцярыча. Малады кампазітар адін час
быў у палоне далёкіх ад нашай сучаснасці
тэм і вобразаў у музыцы. І вось цяпер ён
напісаў вакальны цыкл аб Леніне на вер-
шы совецкіх паэтаў. Не гаворачы ўжо аб
тым, што песня аб Дзючу наогул мала ў
беларускай музыцы і малады кампазітар
такім чынам папоўніў гэты прабел. Дзя-
гцярыч да таго-ж паказаў пры рабоце над
песнямі-маналогамі сапраўднае ўмельства
ў вырашэнні тэм і добры мастацкі густ.
Гэта адзначалі Ул. Алоўнікаў, Г. Вагнер,
І. Пісненіч, Л. Мухарыцкая. Іны-ж ука-
залі аўтару і на многія недахопы. Менш
за ўсё сдухачам спадабаўся чарцёрты ма-
налог, які расказваў аб пакаіе дзвяха
пацучы. Найбольш цэлым па настрою —
тропі маналог. Алоўнікаў параў аўтару
дапісаць апошні, пяты маналог на словы
Маякоўскага і гэтым звязань увесць цыкл
адзінай лужкай — Ленін памёр, але спра-
ва яго жыве.

З паказаных чатырох інструментальных
п'ес Аладава найбольшае ўражанне зрабі-
лі раманы для кларнета і вясельнае поль-
ка-гумарэска. Пры слуханні першага з іх
аўтар прымушае крыху пасумаваць, у дру-
гіх — ад душы пасмяяцца. Абодва гэтыя
аладаўскія творы па мелодыі глыбока на-
родныя, у іх яны адуцавацца беларускі
нацыянальнымі каларытам.

Размова на партсходзе датычылася не
толькі абмяркоўваемых твораў. Выступаю-
чыя заварулі няглыба хваляюць не толькі
кампазітарскую арганізацыю, але і ўсю
грамадства рэспублікі. Г. Анчыкаў спра-
вадзіла гаварыць аб адставанні шы-
рокай прапаганды нацыянальнай му-
зыкі ў Беларусі. Ён крэпкімаў нашых
музыкаў заўважыў да інертнасці і маруд-
насці, якую праўляюць яны пры падрых-
тоўцы да выдання музычна-прычыннага
літаратуры.

Паводле слоў І. Пісненіча, па-ранейшаму
дрэмна абстаць справа з беларускім
рэпертуарам у нашых канцэртных аргані-
зацыях і ў оперным тэатры. Так, напры-
клад, у распрацаванай праграме першых
некалькіх канцэртаў прадстаўляюць творы
беларускіх кампазітараў, хадзя такія творы
напісаны. Вялікія протэсты прад'яўляліся
і да кіраўніцтва тэатра оперы і балета,
якое мала ініцыятыўнае ў паставітні на-
цыянальных оперных твораў.

На партыйным сходзе было відаць, што
нашых кампазітараў гораха хваліць і аб-
важвае нацыянальнай музыцы. І аб-
вязак выканаўчых калектываў — несьці ўсе
лепшыя творы ў галіне музычнага маста-
цтва ў самую густу народных мас.

Увекавечанне памяці барацьбітоў за Савецкую ўладу

Памяць аб актыўных барацьбітах за
ўсталяванне Савецкай улады ў Рэчыцы
жыве ў сэрцах працоўных. Выканаўчы камі-
тэт гарадскога Савета дэпутатаў працоў-
ных у сувязі з падрыхтоўкай да 40-годдзя
Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэ-
валюцыі вырашыў перайменаваць вуліцы
горада: Палявую назваць імя Шчарбітава,
Новую — імя Дзямідава, Беззубоўную —
імя Жыльяка.

Мікалай Яфірмавіч Шчарбітаў быў сал-
датам рэвалюцыйнага 257 запанскага пахо-
днага палка, які размяшчаўся ў той час у
Рэчыцы. У канцы ліпеня 1917 года ён быў
выбраны старшынёй Рэчыцкага Савета ра-
бочых, салдацкіх і сялянскіх дэпутатаў. У
час грамадзянскай вайны М. Шчарбітаў,
будучы камісарам 52-й дывізіі, загінуў
пры штурме Перакопа.

Якы Ермалевіч Дзямідаў у гэты час
з'яўляўся рэдактарам большвіцкай газеты
«Нашае Рэчыцкага Савета». Пасля ён
працаваў павольным камісарам горада Па-
рэчча Смаленскай губерні, дзе быў забіты
кулакамі ў час кулацка-сэраўскага мя-
жы. У паміж аб ім горад Парэчча быў
перайменаваны ў Дзямідаў.

Селянін былой Хойніцкай воласці Рэ-
чыцкага павету большвіцкі Жыльяк быў
дэлегатам вясняна-рэвалюцыйнага камітэта і
загінуў у барацьбе з нямецкімі акупантамі
ў 1918 годзе.

У раённым краязнаўчым музеі сабрана
многа цікавых гістарычных матэрыялаў аб
актыўных удзельніках Кастрычніцкай рэво-
люцыі ў горадзе.

М. КАРПАЧОУ.

Абмеркаванне сцэнарый

На кінастудыі «Беларусьфільм» абды-
ска пасяджэнне мастацкага савета, на якім
разглядаўся кінасцэнарый А. Кучара і
Н. Фігуровскага «Гадзінік спыніўся апу-
на».

Сцэнарый расказвае аб адважнай ба-
рацьбе падполля Мінска з фашысцкімі за-
хопнікамі, аб смелым падвигу беларускіх
партызанаў, якія знішчылі закладніка ворага
беларускага народа, гітлераўскага гаўляй-
тара Куба.

Члены мастацкага савета А. Куляшоў,
А. Макаёнак, В. Корш-Саблін, А. Грыгар-
'яц, М. Фрайман, С. Спашоў, В. Смо-
ляр далі станоўчую ацэнку твору, асаблі-

ва адзначылі добрае веданне аўтарам гіс-
тарычнага матэрыялу, на аснове якога на-
пісаны сцэнарый. У творы многа яр-
кіх, запамінальных сцэн і эпізодаў, напі-
саны ён жывой, вобразнай мовай.

Пры абмеркаванні былі выказаны і асоб-
ныя заўвагі па сцэнарый. Адзначалася,
напрыклад, што ў радзе эпізодаў парты-
занаў не хапае ініцыятывы і рашучасці ў
іх дзеяннях.

Мастацкі совет прыняў рашэнне рэка-
мандваць сцэнарый як аснову для ра-
боты над фільмам.

В. СМАЛЬ.

СТАРОНКІ
ГІСТОРЫІ
МАСТАЦТВА

Ля вытокаў беларускага тэатра

Рэвалюцыя 1905—1907 гадоў аказала
вялікі ўплыў на рост нацыянальнай сама-
свядомасці і нацыянальна-вызваленчага
руху беларускага народа.

З 1905 года намачаецца пераломны
пэрыяд у гісторыі беларускай культуры.
У гэты час пачаўся беларускі выданні,
унікае рух за стварэнне беларускіх
школ. Нацыянальна-культурны рух
ахоплівае ўсё большыя масы людзей, вы-
ходзяць за межы вузкага асяроддзя інтэ-
лігенцыі. Узнікаюць беларускія музычна-
драматычныя гурткі, развіваюцца тэатр,
песня, музыка, танцы.

У Мінску, Гродна, Вілені і іншых гара-
дах пачала развівацца вялікая культур-
турная работа сярод беларускага насе-
льніцтва. Вечарыні, якія наладжваліся гурт-
камі, вельмі ахвотна наведваліся публікай.
І забарона царскіх улад, і адсутнасць
сродкаў на правядзенне работ не маглі
падушыць творчата палымя, якое разга-
рачвалася, ахоплівала ўсё большую коль-
касць беларускага насельніцтва.

Друк таго часу прыводзіць мноства
фактаў, якія сведчаць аб вялікай і кар-
наснай працы такіх гурткоў.

У гэтай сувязі вельмі не ўспомніць аб
дзейнасці такога палымнага прыхільніка
тэатра, як Ігнат Буйніцкі. Работа калек-
тыву пад яго кіраўніцтвам у перыяд па-
чыну дзвюма рэвалюцыйнамі аказала вялікі
ўплыў на фарміраванне беларускага на-
цыянальнага сцэнічнага мастацтва, на
распаўсюджванне гурткоў па ўсёй Белару-
сі.

У культурным жыцці пасля рэвалюцыі
1905 года адно з першых месца належала
беларускаму тэатру. У гэты час ён моцна

Не тое, што было раней

Жыве Якаў Іосіфавіч Коласаў у вёсачцы Падлесне, недалёку ад Лынтупаў. Хата яго даволі прасторная, чыстая; на ўсім, нават на кветках на вокнах, прыкметна, што тут гаспадарыць кляпатлівая дзявоцкая рука. На сценах многа фатаграфій.

На натуре Якаў Іосіфавіч сухаваты. Аднак ён ажыляец-

лі чалавек чалавеку воўкам быў і нават брат у брата імкнуўся ўварваць лепшы кавалак «Абы мне лепш было» — такі быў напісаны закон іспавядання.

Зразумела, а гаспадаркі, у якой было ўсяго паўтара гектара зямлі, сямя не магла пражыць. Якаў па-ранейшаму гуляў карак на пана Бушэўска-

высокароднае і цудоўнае імкненне! Хіба працаваў хто так на пана Бушэўскага? Вялікая розніца паміж мінулым і сучасным гэтых прастых і шчырных савецкіх людзей.

Каб бліжэй пазнаёміцца з лёсам Лынтупаў і жыхароў, варта наведаць мясцовага старога Вацлава Вікенцевіча Хмылю.

Вацлаў Вікенцевіч стары, але непаседлівы чалавек, і яго цяжка застаць дома.

— Стары, напэўна, каля школы, — адказвае дамашня.

Ён сапраўды быў там. Невысокі, каржакваты дзядок з пасівежымі валасамі сядзеў і пакурваў папіроску, чакаючы каца зянткаў. Вацлаў Вікенцевіч доўга працаваў вартніком школы, прывык да дзяцей, да іх жыццераднага смеху і дураслівасці. І вось сёння, у першы дзень зянткаў, яго, пенсіянера, пацягнула да школы.

Натаропка і разважліва Вацлаў Вікенцевіч расказвае пра сваё жыццё. У мінулым яго амаль не адрознівалася ад

і падняўшыся на ногі, нечакана прапаўнаўсе:

— Прайдземца па Лынтупах. Самі ўбачыце, як вёска ператваралася ў горад.

І сапраўды, у цэнтры — прасторная плошча, вакол яе цагляныя будынкі сельмага, чайной, прадуктовага магазіна, побач сельскі Савет, пошта, сельцо, фельчарска-акушэрскі пункт, бальніца і Дом культуры. А дзіцячы разьлічаны шырокі вуліцы. На адной з іх — прыгожы парк з ліністымі ліпамі, што раней належала пану Бушэўскаму, па другой — высокія камяні лесасілінага завода. Дяц парк мы бачым невялікі, але прыгожы дом дзіцячага сада. Самыя юныя жыхары Лынтупаў гуляюць тут, пакуль іх бацькі на рабоце.

Так, Лынтупы растуць, увазвідзі ператварваюцца ў сапраўдны горад. На адной з усцяраін толькі за апошнія гады вырастае новая вуліца — вуліца Мехаўскага. Жывуць на ёй пераважна работнікі мясцовага МТС.

Непрыкметна звечарала. На

па, калі гутарка заходзіць аб яго жонцы і дзецях; на маршчыстым твары старога ўспыхвае цёплае ўсмішка, у прыжмураных вачах паяўляецца задзірысты агоньчык.

— Аг, што гаворыць аб мінулым, — адмахваецца ён. — Я толькі цяпер спазнаў жыццё, чалавечым стаў.

Стары натаропка падмаецца з вёска і тупае да шэфляда. Дастаўшы кісьці скрутак, падае яго:

— Вось, чытайце, калі ласка, знаёмцеся з маймі дзецьмі, — з прыкметным хваляваннем гаворыць ён. — У іх цяпер жыццё не тое, што было ў мяне...

У скрутку — ганаровыя граматы ЦК ЛКСМБ. На адной з іх чытаем: «Гэтай граматай ўзнагароджваецца трактарыст Лынтупскага МТС Пастаўскага раёна Коласава Фаіна Якаўлеўна за выкананне і перавыкананне плана трактарных работ. 28 сакавіка 1957 г.». Другая грамата на імя Агафона — брата Фаіны.

Расказваючы аб рабоце дзяцей, Якаў Іосіфавіч не прыкметна зжэнае і гісторыю свайго жыцця. Якая розніца паміж лёсам пакаленняў!

Гаротны шлях прайшоў Якаў Іосіфавіч. Яму было тры гады, калі памёр бацька. Два сыны і дачка засталіся гаспадарыць на трох гектарах спустошанай зямлі. Даламогі чакаць не было ад каго. Дзеці гібелі і гадалі, мэрзлі ў няпазванай хале.

У сем год Якаў пайшоў у пастухі. Крыху падросшы, навіўся батраком да пана, працаваў грабаром, падзеншчыкам. Горкі, заліты дзіцым потам і слязамі, быў гэты кавалак чарствага хлеба. Чорным і бязрадасным было і само жыццё.

Так мінула больш дзесятка год. Браты надраслі, падзьяліліся, прыдбалі семі. Не абышлася, вядома, без сварак і нараканняў. Час быў такі, ка-

га, памнажачы жужо багаче. Не лепшым было жыццё брата, суседзяў. Пакутлівыя і самотныя песні чуліся ў цудоўным краі вялікіх азёр.

Ускалыхнула і ператварыла селянскае жыццё савецкая ўлада. Па-новаму зямлю і Якаў Іосіфавіч, уступіўшы ў калгас. У хале паявіўся хлеб і да хлеба. Старыня дачка Спенавіда адной з першых у раёне стала трактарысткай.

Некалькі год працавала разам з Валаславам Зінкевічам. Маладыя людзі пакахалі адзін другога, пажапіліся.

— Хай сабе, — з радасцю гаворыць Якаў Іосіфавіч, — іх справа маладая.

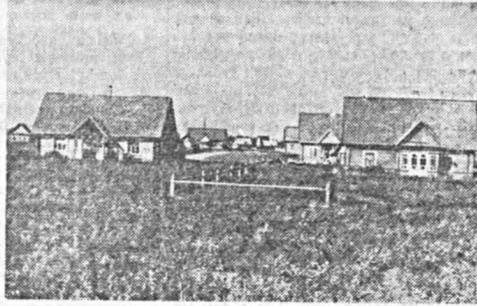
Цяпер у Спенавіду свая сям'я. Валаслаў стаў бригадзірам трактарнай бригады.

За Спенавіда пайшлі і маладыя дзеці — Фаіна і Агафон. Тры год яны напару працуюць на трактары «ДТ-54». За работу абое ўзнагароджаны ганаровымі граматамі ЦК камсамола. І сёння яны трымаюць першыноста на МТС, ужо даўно выканаўшы гадавы план трактарных работ. Брат і сестра настойліва змагаюцца за права ўдзелу ў Усеагульнай сельскагаспадарчай выстаўцы.

Калгаснікі сельгасарцелі імя Дзержынскага, дзе працуюць Коласаў, павяжаюць маладых мехаўскаў за добрасумленнасць. На мінулых выбарах Фаіна Якаўлеўна адзінадушна выбрана дэпутатам раённага Савета.

— Не прыходзіцца хвалявацца і за лёс маладых дзяцей, — канчаючы свой расказ, гаворыць стары Коласаў. — Дачка Ліда стала чыгуначніцай, Маўра працуе са мною ў саўгасе, а самыя маладыя — Фрося і Хведора вучацца ў Лынтупскай сярэдняй школе.

Такі лёс былага панскага батрака Якава Іосіфавіча. Так жывуць, працуюць і вучацца яго дзеці. Кожны з іх хоча быць першым у працы. Якое

біграфіі Якава Іосіфавіча, ад жыцця тысяч былых паднявольных панскіх Польшчы: пакутлівае батрацтва ў пана, вечнае недададанне, пагона за кавалкам хлеба. Змрочным было дзіцтва і ў яго дзеці.

Стары замаўкае і на нейкі момант задумваецца. Потым, старанна загасіўшы папіросу

вуліцах і ў хатах загарэацца яркае электрычнае святло. Малады і нажылы лынтупчане накіроўваюцца ў Дом культуры. Там сёння цікавы вечар: пытанні і адказы, арганізаваны на ініцыятыўнае камсамольца. А калі дзень назад тут давалі канцэрт артыстаў Беларускай эстрады. Прыязджалі гітоскія школьнікі з савецкім канцэртамі. Заўтра будзе кіно. І так кожны вечар.

Добра працуюць, карысна і цікава адпачываюць былыя батракі і іх дзеці. У кожнага з іх сваё любімае праца, перад кожным прасторная дарога ў будучыню.

Так не толькі ў Лынтупах. Вялікія змены адбыліся ў кожным кутку, у жыцці кожнага жыхара гэтага цудоўнага краю.

С. ДАЛЕЦКІ.

На здымках:

1. Прыгожы будынак Лынтупскай сярэдняй школы размешчаны ў зялёным ценістым парку.

2. На адной з усцяраін вырастае новая вуліца Мехаўскага.

3. Юныя жыхары вёскі гуляюць тут, пакуль іх бацькі на рабоце.

Фота М. Чарняўскага.

Н а ч у ж ы н е

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.)

напалі кавы, пачаставалі аладкамі і пірагамі з рызнікамі.

Увосьне, калі пахалдала і зрэдку выпадаў ужо ранні сніжок, у доме паявіўся нованароджаны — амерыканскі ісландзец, і хатніна напоўнілася дзіцячым плачам. Але хутка ізноў наступілі цёмныя дні, і лес зашаламцеў усімі адценнямі асенніх колераў. З поўначы на звілістых сцяжках прышлі індзейцы: ім патрыбы былі рукавіцы. Індзейцы былі маўклівыя, марудныя і не скупыя: за пару рукавіц яны, не таргуючыся, аддалі іхны бок туды мускуснага быка. Яны купалі сабе шарсцяную білізну і цёплыя хусткі і пакідалі пасядак, заплаціўшы за ўсё ў тры разы даражэй.

Наступіла зіма. Чым-жа цяпер заняцца? У Торфі было тры дзедзі, а ўсяго маёмасці — хатніна, мізэрныя запасы ў каморы ды карова Букюла, што значыць — кароткаега. Карова глядзела на гаспадыню вялікім вачам і рыкала кожны раз, калі хто-небудзь праходзіў міма.

— Я баюся, што зімою Букюла будзе даваць мала малака, — заўважыў Торфі Торфасон.

— Ты што думаеш пра зянтак на зіму? — запытала яго жонка.

— А што можна прадумаць? Апрача рыбнай лоўлі, тут няма за што брацца. Кажуць, быццам на поўначы можна нарэдна зарыбіць...

— Я думаю, калі ты падзеіш, то і мне трэба было-б пайсці ў Вінніпег на ўсю зіму. Сігурдур з Н'юаба расказваў, што там лёгка стаць дзе за працу. На тым тыдні некаторыя з тутэйшых жанчын падуць туды; я паехаў-б разам з імі. Рэчы можна пакласці на іх санкі. З дзесяці я пакіну Тоўту — ён ужо чатырнаццаты год.

— А мне, можа, уладца калі-ні-калі пераслаць дамоў вазянку рыбы, — сказаў Торфі Торфасон.

Так муж і жонка гутарылі між сабой аднойчы вечарам у пачатку лістапада. Лес пакрыўся ўжо снегам, балоты — льдом. У хатніне чымна свеціла гаўзюка, на шкле выступілі ўзоры ад марозу. Іён Сігурдсон быў вясёлы, і дзвючына з малажка глядзела на спячых дзяцей радасным позіракам.

— Мне здаецца, тут будзе гэтак сама халадна, як было там, дома, — пасля працяглага маўчання заўважыў Торфі Торфасон.

— А памніш, як весела праходзілі вечары, калі хто-небудзь наведваў нас. Увосьны ў нас толькі і гаворкі было, што аб авечках.

— Так то так, але тут, у Амерыцы, няма авечак, — сказаў Торфі Торфасон, — затое ёсць мора і вядзешча рыба... Раз ты рашыла паехаць на поўдзень, на заробокі... Калі гэта толькі чымна...

— Калі будзеш пісаць у Ісландыю, не забудзь запісаць аб нашай С'м'яльдае, як ён там жывеца? С'м'яльда была каровай І зноў маўчае.

Але вась жонка Торфі Торфасона зноў загаварыла.

— А вось амерыканскія каровы... Як па-тойму, Торфі, гэтак прада, што яны даюць вельмі мала малака. Мне здаецца, я ніколі не палюбю Букюлу. Я думаю, што нельга прыкнупаць да каровы чужой зямлі.

— Ну, гэта ўжо проста дурасць. — Торфі сплюнуў, хадзіў даўным-даўно перастаў жаваць табак. — Каровы туды, як каровы. Але вась конь... Гэта так... Ні адзін конь мне не мілы пасля С'к'яні, янога я прадаў. Вось быў конь, дык конь!

Так муж і жонка ўспаміналі аб тым, што ў іх было і чаго яны зараз не маюць. Да апоўначы сядзелі яны, зрэдку пераключыліся словамі. Агоньчык згаў і асветліў марозныя кветкі на вокнах і двух бядных ісландцаў — мужа і жонку. Нарэшце яны пагасілі святло і палеглі спаць. Навакол была зімовая ноч, вялікая маўклівая канадская ноч.

Праз некалькі дзён жанчыны пеклі пайлі ў Вінніпег, у няжкі трохдзённы шлях паўз авецкія снегам лсы і заміралыя палі. Кожная цягнула свае санкі, на якіх былі складзены манаткі. Так ахдоўлілі жанчыны на заробокі ў Вінніпег. А Торфі аставаўся нішчэ на адну ноч дома.

Ён стаў на адноне перад хатняй і глядзеў услед ахдоўлішым жанчынам. Лістападаўскі лес прыслухваўся да галасоў, і рэха агулвалася на гукі чужаеяры мовы. Напердазе жанчын ішоў стары і паказваў ім дарогу. Падарожніцы

высока падаткнулі ісландскія байкавыя спадчыны, галовы ўхуталі ісландскія шыялы. Яны гаварылі, што не бачыцца цяжка калы, а за свае цэты знайдуць дзе-небудзь начлеж.

Калі жанчыны зусім зніклі ўдалечыні, Торфі вярнуўся ў хату. На сталае яшчэ стаяў пустыя конякі — тут ад'язджаючыя пілі на дарогу каву. Тоўта валавоўдзілася з маленькім братам, а Імба моўчы сядзела каля піты. Гаспадыня йма. Торфі чыла дзень папраўляў сцяну і дзверы, потым прынеў дроў. Вечарам дзвючыні падаў яму аўсяны крупнік, хлеб і маленькі кавалачек мяса. А хлопчык плакаў і плакаў. Старэйшая сестра Тоўта ўзяла яго на рукі — не па-дзіцкаму вялікі і чырвоны — і пачала казачкаваць, напываючы: «Брацік маленькі, не плач і не трэба слёзіць ліць, дасць кароўка малачка-малачко ты будзеш пайлі. Але хлопчык не сціхаў.

Раніцою накіраваўся ў дарогу і Торфі Торфасон. Стаяў канадскі зімовы дзень, сні, доўгі і ціхі. Толькі вароны з шумам узліталі над заснежаным лесам. Торфі з мяшком на спіне кроўчыў па слядах да самага возера. Дарога шла бяскоўнай мясцовасцю. Вакол ні душы, ні аднаго дымка над хатняй. І гэтак міля за міляй. Толькі чорныя вароны ляталі над белым лесам, калі-ні-калі садзіцца на галіны. І Торфі Торфасон думае аб сваіх авечках, аб каровах, аб конях — аб усім, што ён страціў.

Раніцам насустрэч яму з лесу выбег сабака. Худая сука з такім вялікім жываком, што ён цяжка было рухацца; сасік не амаль дотыкаўся снегу; відзець было, што яна вась-вась апчэніцца. Так у гэты халадны зімовы дзень сустраўся ў лесе дзеве адзіночкі істоты. Кожны прышоўшы са сваім шляхам у падзеі ўласнымі сіламі прабіў сабе дарогу туды, у Амерыцы.

Спацхнуў сабака нацярвоўчыся, глядзячы на чалавеча цымніныя ногі. З гэтым стомлена лёг на снег: яго бракі прыкрасілі. І чалавек зразумеў, што сабака расказвае яму сумную аповесць: ён хворы, страціў гаспадарка, усё жыццё ён жылі і блі, блі

Старэйшы савецкі кампазітар, народны артыст БССР В. Залатароў напісаў новую оперу «Кандрат Рылеў» (лібрэта В. Ясіновскага). Падзеі оперы звязаны з дзейнасцю аднаго з буйнейшых прадстаўнікоў дэкабрыстаў, які ўзрушыў некалькі ўстоі феадалізму і самаўладства.

Опера «Кандрат Рылеў» ахоплівае падзеі 1825—1827 гадоў. У ёй паказаны інтымны свет дэкабрыстаў (пралог, пачатак 1 і карціны), іх падрыхтоўка да паўстання (на кватэры ў Рылева ў 1 і карціне), вобраз народа ў момант паўстання (2 і карціна), допыт Рылева і іншых удзельнікаў у кабінете Нікалая І (3 і карціна), сцэны ў раведліце Петрапаўлаўскай крэпасці (4 і карціна) і, нарэшце, сцэна на катарзе, калі быў напісаны вядомы ліст Одоўскага да Пушкіна (эпілог).

Нягледзячы на значную ролю народных сцэн і вобразаў асобных герояў у оперы, яна вырашана ў характары псіхалагічнай музычнай драмы, дзе на першым плане знаходзіцца Кандрат Рылеў—грамадзянін і паэт. На лёс Рылева высвятляецца ідэя ўсяго твора, хоць герой і не прымае непасрэднага ўдзелу ў апошніх сцэнах оперы. Яго рэвалюцыйна-грамадзянскае аблічча акрэслена кампазітарам з першага моманту паўстання ў арміі «Ля мэта мы... прыйшлі часы паўстаць» (1 карціна). Па сутнасці, гэта цэнтральная арыя оперы. Літаратурнай асновай яе з'явіліся строфы неа-канонацкай паэмы Рылева «Споведзь Наўваік». Вера ў перамогу над прыгнятальніцкай народа, беззаставя адданасць справе свабоды і бесстрашная гатоўнасць ахвяраваць за яе жыццё—вось што галоўнае ў арміі. Музыка яе патхнёная, насцяжна героіка-трагедычным пафасам.

Вобраз Рылева—грамадзяніна і паэта раскрываецца таксама і ў сцэне першай карціны, якая перапірае эпоху змывы дэкабрыстаў. Рылеў не пазбаўлены і маладушна, унутраных супярэчнасцей, што і дапамагае Нікалею І выплытаць імённы ўдзельніку паўстання.

Вобразы іншых герояў оперы—Кахоўскага, Валконскага, Одоўскага, Трубецкага, Раўскага, Нікалая І і г. адмырваюць другародную ролю, але яны таксама індывідуалізаваны. У аснову іх музычных характарыстак у аркестры пакладзены вышуклыя, запамінальныя лейтмывы. Індывідуалізавана і інтанацыйная сфера іх вачальных партый. Ярыку характарыстыку ў стылі музыкі эпохі (пачатак XIX стагоддзя) атрымаў нябачна прысутны ў оперы вобраз Пушкіна. Яго вершы акаймляюць дзеі твора: Мама Валконская зачытвае прывесчаны ёй пэтам верш «Я помню мора перад бурай» (пралог), Валконскі ў эпілогу чытае «Пасланне ў Сібір».

Шматгранны ў оперы вобраз народных мас: працоўны люд, салдаты, катаржнікі. Адсюль і значная роля хору. Яна яшчэ пашыраецца наўнясію харавых эпізодаў у сцэнах дэкабрыстаў і гасцей на бале ў Нікалая (3 і карціна). Знаходзіцца пад уздзеяннем харавых сцэн Мусаргскага, кампазітар Залатароў выкарыстоўвае розныя жанры і формы: рэплікавыя хоры, народна-падаласачныя, змешаныя чатырохгалосныя (гарманічнага складу).

Вялікую ролю ў оперы адыгрываюць музычна-стылізаваныя сродкі, якія характарызуюць памешчыцкі і прыдворна-дваранскі свет. Да іх адносяцца «эманас каля клавесіна», вальс і паланез (сцэна бале — 3 і карціна), гукі курантаў на матыў «Коль славе» (4 і карціна) і інш.

Усе аркестровыя эпізоды оперы маюць праграмнае значэнне. Увечора адыгрывае ролю ідэянага тлумачальніка твора і адлюстроўвае канфлікт цара і Рылева. Сім-фанічны ўступ 3 і карціны звязаны са сцэнай паўстання на Сенатскай плошчы. Уступ да 4-й карціны пераносіць у Петрапаўлаўскую крэпасць і не толькі выразна перадае нейкі-фанфары і пераклічку вартаўцаў, бой курантаў, але і ўзрушаны душынны стан герояў, які пільна шэраўся да рэальнага. У дэлым трэба адзначыць, што музыка твора, якая напісана ў традыцыйных

кампазітару «Магутнай кучкі» і Чайкоўскага, характэрна сваёй рамантычнай усхваляванасцю, патэтычнасцю.

Опера «Кандрат Рылеў» не пазбаўлена і недахопаў. Яны датычацца і яе драматычнай асновы, і музычнай мовы. Так, на наш погляд, трэба зняць першую з двух кульмінацый у эпілогу, калі акаса Одоўскага Пушкіну перабіваецца прызванам катаргу Мама Валконскай. Расцягвае дзею вобраз Раўскага ў пралогу. Патрабуе скарачэння партыі ў янтэлу: 2-й карціне. Неабходна надаць большую ўсхваляванасць музыцы палымнага «Пасланне ў Сібір». Магчыма, трэба яшчэ больш актывізаваць музычны вобраз Рылева ў сцэне з царом.

Звярнучы глыбока перапрацоўчы оперы «Дэкабрысты», першы варыянт якой

быў напісан Залатаровым яшчэ ў 1925 годзе, кампазітар і лібрэтыст стварылі натхняльную эпопею аб важным перадыме ў рэвалюцыйнай барацьбе рускага народа. Опера «Кандрат Рылеў», калі яе праслухоўвалі ў Маскве, выклікала задавальненне шырокай музычнай грамадскасці сталіцы.

Прыходзіцца толькі паказаць, што новы оперны твор старэйшага кампазітара быў паказаны ў савецкай оперы і балету, а ансамблем Савецкай оперы Усерасійскага тэатр-дальняга таварства (дырыжор М. Пазоўскі, рэжысёр В. Чукаў, хормайстар В. Краснашчэкаў). Бузем спадзявання, што кіравніцтва нашага тэатра зацкавіцца операй «Кандрат Рылеў» і тым самым паўночыць свой рэпертуар.

С. НІСЕНЧІК.

Друг песні

«Друг песні» — так называецца новая радыёстанова Беларускага радыё пра таленавітага кампазітара Нестара Фёдаравіча Сакалоўскага. У ёй паказана жыццё і творчасць беларускага кампазітара.

Спацхку мы знаёмімся з бацькамі Нестара Фёдаравіча, безімяльнымі сялянамі, пастаяннымі спадарожнікамі якіх былі бады і гора. Маці кампазітара, былая парабчанка, высока паяхна, з маленства абудзіла ў сэрцы сына заміланне да народнай песні. Пераканаўча паказана асароддзе, у якім рос будучы кампазітар.

Паступова раскрываецца вобраз маладога Нестара, яго імкненне і любоў да народнай музыкі, якая з'явілася трывалай глебай яго творчасці.

...Людца беларускія народныя песні «Ой, на двары дзень блыскі», «Карагодная». Іх запісаў і апрацаваў Нестар Фёдаравіч з вялікім веданнем харавога п'есама, бо сам ён доўгі час спяваў у хоры, разумеў яго спецыфіку, а пазней кіраваў харавымі казетамі.

Шматгранны ў оперы вобраз народных мас: працоўны люд, салдаты, катаржнікі. Адсюль і значная роля хору. Яна яшчэ пашыраецца наўнясію харавых эпізодаў у сцэнах дэкабрыстаў і гасцей на бале ў Нікалая (3 і карціна). Знаходзіцца пад уздзеяннем харавых сцэн Мусаргскага, кампазітар Залатароў выкарыстоўвае розныя жанры і формы: рэплікавыя хоры, народна-падаласачныя, змешаныя чатырохгалосныя (гарманічнага складу).

Вялікую ролю ў оперы адыгрываюць музычна-стылізаваныя сродкі, якія характарызуюць памешчыцкі і прыдворна-дваранскі свет. Да іх адносяцца «эманас каля клавесіна», вальс і паланез (сцэна бале — 3 і карціна), гукі курантаў на матыў «Коль славе» (4 і карціна) і інш.

Усе аркестровыя эпізоды оперы маюць праграмнае значэнне. Увечора адыгрывае ролю ідэянага тлумачальніка твора і адлюстроўвае канфлікт цара і Рылева. Сім-фанічны ўступ 3 і карціны звязаны са сцэнай паўстання на Сенатскай плошчы. Уступ да 4-й карціны пераносіць у Петрапаўлаўскую крэпасць і не толькі выразна перадае нейкі-фанфары і пераклічку вартаўцаў, бой курантаў, але і ўзрушаны душынны стан герояў, які пільна шэраўся да рэальнага. У дэлым трэба адзначыць, што музыка твора, якая напісана ў традыцыйных

Шкава паказана заміланне кампазітара да прыроды роднага краю, да паззі, у якой чарпаў натхненне, складаючы чаровныя песні аб нашай сацыялістычнай Радзіме, аб братняй дружбе рускага і беларускага народаў, аб камсамольцах, аб юных выхаваных працоўных рэзерваў.

Чуюцца гукі раяля. Фразы прыгожай, мужай мелодыі. Гэта Нестар Фёдаравіч стварае сваю новую песню «Мы беларусы» на словы Міхаса Клімковіча. Адна фраза, другая, вось запелі песні, прыпеў, а вось яна гучыць па ўсёй Беларусі. Яе спяваюць над Нёманам, над Сожам, Прыпяццю. Гэтай песні с